

De geest is groen
Vierde en laatste viering in de serie: Europa

2 april 2017

Voorgangers: Aline Barnhoorn (overweging) en Leo van Driel

Inleiding

De geest is groen. Er is naar mijn smaak geen verhaal in de bijbel zo groen als dat van Jona. De zee, de wind, de vis, de wonderboom en vooral de dieren in de stad spelen allemaal hun eigen rol.

Onze wereld verstedelijkt. Het platteland ontvolkt, wereldwijd. In de stad zijn we zo ver van de natuur gaan leven dat we niet meer weten hoe we op een natuurlijke manier verbonden kunnen zijn met onze omgeving. We trekken soms een tijdje uit de stad weg om 'de natuur in te gaan'. En zeggen dan van onszelf dat we echte 'natuurmensen' zijn, en dat we veel van de natuur houden. Maar 'de natuur' is een uitvinding van de romantiek. Stadse fratsen van mensen die niet weten wat het is om op een organieke manier verbonden te leven met de omgeving.

Lang geleden ging ik voor een tijd wonen op het Friese platteland. Ik kwam daar terecht in de grote pastorie, bovenop een terp. Vanaf die plek begon mijn wereld er heel anders uit te zien dan ik als stadskind uit de stenen en bouwputten van Rotterdam gewend was.

Voor ik naar dat dorp verhuisde, was ik vegetariër. Maar de enige winkel die nog over was in het dorp was de slager, onze buurman, dus dat ging niet meer. Die buurman slachtte elke maandag een koe en een varken. Dat hoorde het hele dorp. Weet u hoe dat klinkt?

Als een van de boeren een kreupel paard had, at het hele dorp een tijdje paard. En als je trek had in haas ging je dat de buurman vertellen. Dan zag je hem even later met zijn hond en zijn geweer langs lopen en 's avonds kon je je bestelling dan afhalen.

We gingen ook kippen houden. Ik weet nu, na 35 jaar, nog steeds precies welke kip ik met wie samen heb opgegeten. Een kip opeten, dat doe je alleen als er iets heel speciaals is...Dat getuigt van respect voor het dier.

Van vrienden kregen we een geit. Maar al gauw ontdekten we dat een geit midden in het dorp veel teweeg kan brengen. Zo'n dier begint namelijk, als het honger of dorst heeft, erbarmelijk te blèren. Er is weinig zo indringend als dat geluid. Misschien is alleen het gebalk van een ezel nog erger. Erbarmelijk, ten hemel schreiend.... Kyrie eleison...

Luistert u met dit verhaal in uw hoofd en met een groene geest naar het verhaal uit Jona dat we zullen lezen.

Lezing: Jona 3:1 – 4:11

Overweging

Het kwaad in Nineve klimt op tot God...

Wat zou daar gebeuren? Hoe verwijderen die van Nineve zich zo van hun oorsprong?

Leven in een stad wil toch niet automatisch zeggen dat je van God los hoeft te raken. Wie in een flat leeft, staat weliswaar niet met beide voeten op de aarde, maar kan zich toch verbinden met de lucht, de wolken en de vogels. Je moet daar dan wel voor open staan.

Welk kwaad gebeurt er in die grote stad? Hoe leven mensen er?

In Babel bouwden ze een toren die tot in de hemel moest reiken. Maar in Nineve klimt alleen het kwaad op naar de hemel.

Onze wereld verstedelijkt. Mensen vervreemden van hun grond en van hun gemeenschap en gaan leven in een versteende omgeving...Nineve is een grote stad, met duizenden mensen en veel vee...

Wat stijgt er op naar God? De stank van het afval, of de onderlinge vervreemding van de mensen? Het langs elkaar heen leven van mens en dier? Is God vertrokken uit Nineve? Of is daar voor God geen plaats?

Drie dagen lang trekt Jona door de grote stad. Net zo lang als hij in de buik van de vis was en God om ontferming smeekte. Nu is hij drie dagen opgeslokt door de stad... maar de stad kotst hem niet uit, zoals de vis deed. De mensen horen wat hij zegt en schrikken van zijn boodschap. Ze worden weer mensen.

Er wordt een vasten uitgeroepen voor zowel mensen als dieren. Een koninklijk bevel. Wat betekent dat? Al

die schapen, geiten, runderen, ezels die 's ochtends geen eten en drinken krijgen... Een hels kabaal stijgt op uit de stad, kyrie eleison...ten hemel schreiend.

In de Talmoed staat dat je, voor je naar de synagoge gaat, eerst je dieren moet verzorgen. Waarom? Omdat je, als je in God verzonken zou raken, alles om heen zou kunnen vergeten. Een dier laten wachten op zijn verzorging wordt je niet als gerechtigheid aangerekend. Een vroom mens behandelt zijn dieren goed. De dieren hebben op sabbat ook een rustdag, net als de mensen. Op sabbat mag niemand werken, maar moet je wel voor je dieren zorgen. Dieren hebben die dag alleen rechten, geen plichten. Dat onderscheidt de mens van het dier. Door goed voor je dieren te zorgen en je in hun noden te verplaatsen worden wij meer mens.

Misschien krijgen we daarmee iets op het spoor van wat er in Nineve aan kwaad gebeurt. De koning van Nineve kent die Talmoedische wijsheid niet. Mens en dier worden door de koning gelijk behandeld. Ze moeten allemaal vasten. Daarmee vervalt het onderscheid. Je kunt misschien ook zeggen: in Nineve leven de mensen leven blijkbaar als beesten. Maar alleen mensen kunnen zich bekeren. Dieren zijn van ons afhankelijk.

De geest is groen.

Wie eenmaal een geit heeft horen blèren om eten en drinken kan zich voorstellen wat er ten hemel schreit uit Nineve. Als God al niet begaan is met de mensen, dan wordt hij daar wel door vermurwd.

Hoe kunnen mensen wakker worden, zich meer gaan onderscheiden van de beesten, meer mens worden? Welke omkeer is er nodig?

Jona roept op onze straten en pleinen: als je zo doorgaat, blijft er niets over van deze stad.

Maar hij gelooft zelf niet dat het onheil nog te keren is. Hij gaat onder een mooie groene boom zitten wachten op de voltrekking van het vonnis. Als die boom verdroogt is hij met zichzelf begaan. Niet met al die mensen en dieren in de stad. God probeert hem te bekeren.

Jona is een profeet ondanks zichzelf. Steeds opnieuw probeert God Jona te bekeren. Daarmee laat hij zien dat er bij God een oneindig groot geduld en erbarmen is.

Met mens en dier is God begaan. En steeds worden wij gewezen op onze verantwoordelijkheid voor mens en dier. Alleen zo kunnen we profeten zijn van dat oneindige geduld en erbarmen.

Zijn wij inwoners van Nineve, of zijn we als de profeet Jona?

Het is niet moeilijk om nu onder onze groene boom te gaan zitten afwachten tot het misgaat...

Deze week hoorden we dat de gletsjers van Groenland onomkeerbaar aan het smelten zijn geslagen. Er is geen weg meer terug. En gisteren zag ik op facebook een foto van meneer Trump met twee zonen, trots poserend bij een door hen doodgeschoten luipaard, en bij een buffel.

Hoe kunnen wij ons bekeren, in ons Nineve, of onder onze groene boom?

Lisette van der Wal van het ICCO, spreekt van de drie M's: maat, moed en mystiek.

Met maat, matigheid bedoelt ze: de juiste maat houden, maar ook respect hebben voor de maatslag van de natuur. De Sabbat in ere houden, vasten, discipline beoefenen. Alles met mate. Niet doorslaan naar het extreme.

Met moed bedoelt zij: de gerechtigheid zoeken, getuige willen zijn. Niet vluchten voor die opgave, zoals Jona. Verbonden zijn met mensen en dieren, in het sociale bereik.

En met mystiek bedoelt zij: contact maken met de zachte stem in jezelf. Die stem die tegen jou zegt: ga naar Nineve, want het kwaad dat daar gebeurt is tot mij opgeklommen. Verwonder je over wat er in en om je heen is. Oefen je in de stille verbinding met God, mens en dier. Word stil. Leer luisterend bidden.

De geest is groen.

De groene wonderboom van Jona verdort, omdat hij zich verheugt in zijn eigen gelijk en gaat zitten toekijken hoe de stad ten onder zal gaan.

Het gras verdort, de bloem vergaat, maar Gods erbarmen houdt eeuwig stand.

Laat je boom niet verdorren door je eigen gelijk. Geef hem water, verwonder je over zijn groeikracht en schuil in zijn schaduw. Dan zal je geest fris blijven. Als een boom die geworteld is aan levend water.

Amen.

Bij brood en wijn

We delen bood en beker, als gedachtenis aan Jezus, die in de avond voor zijn dood het brood nam, de zegen uitsprak en het deelde :

neem en eet, dit is mijn lichaam dat voor u gegeven wordt.

Zo nam hij ook de beker, sprak de dankzegging uit en liet hem rondgaan:

drink allen hieruit. Het is mijn bloed dat wordt vergoten.

Blijf dit doen om mij te gedenken.

Brood, vrucht van de aarde

Gezaaid, opgegroeid, geoogst, bijeengebracht, gemaal en gebakken.

Werk van onze handen. We delen het samen in dankbaarheid.

Neem en eet, want zo wil God in ons midden zijn.

Wijn,

vrucht van de wijnstok.

Druiven, gerijpt in de zon, bijeengebracht, geplet, met voeten getreden en uitgeperst.

Te ruste gelegd en gerijpt. En zo tot onze levensbeker geworden.

Drinkt allen hier uit, want zo wil God met ons zijn.

Zegen

De Geest van Jezus Christus schenke je

de behoedzaamheid van zijn handen,

De goedheid van zijn ogen,

De glimlach van zijn mond,

De vastheid van zijn stappen,

de vrede van zijn woorden,

de warmte van zijn hart,

het vuur van zijn Geest

en

het Geheim van zijn aanwezigheid

Amen